

PM 2004 RVII (Dnr 326-4062/2003)

Redovisning av arbetet med handikapplaner 2002 i stadens nämnder och bolag

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Redovisningen av arbetet med handikapplaner 2002 godkänns med vad borgarrådet anför.
2. Redovisningen överlämnas till stadens nämnder och bolag.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 6 september 1999 om handikapplan för Stockholms stad. Beslutet innebär att samtliga stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser skall ta fram lokala handikapplaner och att årligen utvärdera dessa. Handikapplanerna skall utarbetas utifrån Förenta Nationernas (FN) 22 standardregler för att tillförsäkra människor med funktionshinder delaktighet och jämlikhet. Socialtjänstnämnden ansvarar för uppföljningen av handikapplanerna och för den årliga återrapporteringen till kommunstyrelsen.

Socialtjänstnämnden har till kommunstyrelsen överlämnat redovisningen av arbetet med handikapplaner 2002 i stadens nämnder och bolag. Redovisningen visar att samtliga stadsdelsnämnder har upprättat handikapplaner för år 2002, 13 av 19 facknämnder och 7 av 14 bolag. Sammanlagt har 38 av 51 nämnder och bolag upprättat handikapplaner, vilket innebär att ytterligare 10 nämnder/bolag utarbetat en handikapplan för sin verksamhet jämfört med 2001.

Ärendets beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser det vara mycket positivt att antalet handikapplaner och kvaliteten i dessa har ökat. Det är dock inte acceptabelt att det fortfarande saknas handikapplaner för 6 facknämnder och 7 bolag.

Mina synpunkter

Denna redovisning av stadens arbete med handikapplaner är den tredje i ordningen som socialtjänstnämnden genomför. En positiv tendens kan noteras såväl i en konkret ökning av antalet nämnder och bolag som har handikapplaner men också i kvaliteten på handikapplanerna. Glädjande är också att samarbetet mellan förvaltningar och handikappråden har ökat. Det är mycket viktigt att rådets synpunkter tas till vara i beredningsprocessen och att de beaktas innan tjänsteutlåtandet är klart för beslut.

Samtliga stadsdelsnämnder redogör på ett bra sätt för det egna ansvarsområdet. Några stadsdelar

har när det gäller samarbetet med handikappråden tagit initiativ till ett mer utvecklat samarbete. Att flertalet stadsdelsnämnder redovisar åtgärder för standardreglerna ökad medvetenhet, tillgänglighet, arbete och personalutbildning är också positivt.

Samtidigt är det inte acceptabelt att det fortfarande saknas handikapplaner för 6 facknämnder och 7 bolag. Kommunfullmäktige har beslutat att Stockholm skall vara världens mest tillgängliga huvudstad senast år 2010. I detta beslut ingår att samtliga nämnder och bolagsstyrelser skall utarbeta en handikapplan utifrån FN:s standardregler. Jag anser att de nämnder och bolagsstyrelser som saknar en handikapplan snarast skall utarbeta en sådan. De enskilda punkterna i FN:s standardregler kan te sig irrelevanta för somliga nämnder och bolag, men socialtjänstnämnden har i tidigare redovisningar upplyst om att standardreglerna inte i alla delar berör samtliga nämnder och bolag. Flera facknämnder har också tagit fasta på detta och koncentrerat sig på de punkter som ligger den egna verksamheten närmast. Redovisningen för 2002 visar dock att ett flertal facknämnder och bolag inte redovisat några åtgärder för standardreglerna som rör arbete och personalutbildning. Min uppfattning är att detta är frågor som rör stadens samtliga nämnder och bolag.

Av socialtjänstnämndens redovisning framgår att flertalet nämnder och bolagsstyrelser saknar en kostnadsredovisning för planerade åtgärder. Det kan förklaras med svårigheterna att kostnadsberäkna varje enskild aktivitet. Det är dock inte försvarligt att helt utesluta kostnadsberäkningar av detta skäl. Jag anser att nämnder och bolagsstyrelser skall beräkna kostnader för planerade åtgärder som är relevanta i handikapplanen. Det kan handla om åtgärder som t.ex. ombyggnation, ökad snöröjning eller utbildningssatsningar för anställda.

Utvärdering av handikapplanerna är ytterligare ett område som måste förbättras. Uppföljning och utvärdering saknas för flertalet nämnder och bolag, något som enligt gällande anvisningar skall ske i samband med verksamhetsberättelsen. Det är viktigt att samtliga nämnder och bolagsstyrelser årligen utvärderar de framtagna handikapplanerna och vidtar förbättringsåtgärder i de mål som inte har uppfyllts.

Ett förslag till nytt handikappolitiskt program för Stockholm kommer inom kort att gå ut på remiss. Programmet ska förtydliga och förbättra strukturen för arbetet med handikappfrågor och därigenom råda bot på de svagheter som den föreliggande redovisningen av arbetet med handikapplaner visat på. I avvaktan på det nya programmet är det dock viktigt att alla nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges intentioner med handikapparbetet i Stockholm.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Redovisningen av arbetet med handikapplaner 2002 godkänns med vad borgarrådet anför.
2. Redovisningen överlämnas till stadens nämnder och bolag.

Stockholm den 19 februari 2004

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Kristina Axén Olin* (m) enligt följande.

Samtliga stadsdelar och en betydande del av Stockholms stads facknämnder har nu upprättat handikapplaner. Trots detta återstår en rad brister i arbetet – inte minst när det gäller stadens bolag.

Ett effektivt arbete med frågor som rör funktionshindrade förutsätter att de handikapplaner som upprättas också följs upp och erforderliga medel för detta avsätts. Funktionshindrades rättigheter blir alltför ofta en tillfällig symbolfråga, som anses tillgodosedd när ett dokument har upprättats. Behovet av ett kontinuerligt arbete för att ständigt förbättra situationen för dessa människor tenderar att hamna i skymundan.

ÄRENDET

Kommunfullmäktige beslutade den 6 september 1999 om handikapplan för Stockholms stad. Beslutet innebär att samtliga stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser skall ta fram lokala handikapplaner och att årligen utvärdera dessa. Handikapplanerna skall utarbetas utifrån Förenta Nationernas (FN) 22 standardregler för att tillförsäkra människor med funktionshinder delaktighet och jämlikhet. Socialtjänstnämnden ansvarar för uppföljningen av handikapplanerna och för den årliga återrapporteringen till kommunstyrelsen.

Socialtjänstnämnden beslutade den 25 november 2003 att

1. för egen del godkänna redovisningen.
2. föreslå att kommunstyrelsen godkänner redovisningen och överlämnar den till stadens nämnder och bolag för kännedom.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden *Margareta Olofsson m.fl.* (v), ledamöterna *Monika Lindh m.fl.* (s) och ledamoten *Christer Öhgren* (mp), bilaga.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden *Peter Lundén-Welden m.fl.* (m), bilaga.

Särskilt uttalande gjordes av ledamöterna *Abit Dundar m.fl.* (fp) och tjänstgörande ersättaren *Maria Olin* (kd), bilaga.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande från den 7 november 2003 är i huvudsak av följande lydelse.

Redovisning av arbetet med handikapplaner 2002 i stadens nämnder och bolag

Inledning

Samtliga stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag har kommunfullmäktiges uppdrag att utarbeta egna handikapplaner. Socialtjänstnämnden har, enligt samma beslut, i uppdrag att följa upp och redovisa planerna årligen till kommunstyrelsen.

Socialtjänstförvaltningen har tidigare genomfört redovisningar av arbetet med handikapplaner för år 2000 och för år 2001. I den första redovisningen kommenterades inte nämnder och styrelser specifikt. Skälet var bl a att många nämnder och styrelser hade kommit igång sent och med varierande resultat och utformning. Det fanns också ett behov av tydligare anvisningar för arbetet med handikapplanerna.

I socialtjänstförvaltningens redovisning av arbetet med handikapplanerna för 2001 kommenterades de upprättade planerna och redovisades vilka nämnder/bolag som inte upprättat planer. Någon redovisning av uppföljningar gjordes inte eftersom det endast var ett fåtal nämnder/bolag som genomfört uppföljning samt att metoden för uppföljning var mycket skiftande. Det var därför svårt att genomföra en jämförande, rättvisande analys.

I föreliggande redovisning, gällande 2002 års handikapplaner, redovisar och kommenterar socialtjänstförvaltningen i vad mån nämnder och bolag upprättat planer utifrån det egna ansvarsområdet, följt upp planerna och hur åtgärder föreslagits.

Uppföljning

Uppföljningen berör 18 stadsdelsnämnder, 19 facknämnder/förvaltningar samt 14 bolag. Följande standardregler har studerats: ökad medvetenhet, tillgänglighet, arbete och personalutbildning. Planerna har dessutom granskats utifrån följande frågeställningar:

- ? Hur täcker planen det egna ansvarsområdet?
- ? Hur har åtgärder utformats?
- ? Har uppföljning av planen genomförts?
- ? Vilka arbetsformer har utvecklats med respektive handikappråd?

Bedömning

Stadsdelsnämnder

Samtliga stadsdelsnämnder har upprättat handikapplaner som omfattar år 2002. Huvuddelen av stadsdelsnämnderna har upprättat särskild plan för 2002 medan Hässelby-Vällingby sdn, Enskede-Årsta sdn och Skärholmen sdn har planer som omfattar 2000-2002.

Det egna ansvarsområdet redovisas av samtliga stadsdelsnämnder, nästan alla nämnder har behandlat samtliga punkter och åtgärder, tidplan och ansvarig framgår av redovisningen. Däremot brister stadsdelsnämnderna i redovisningen av kostnader för planerade åtgärder. Endast en stadsdelsnämnd, Maria-Gamla stan Sdn, har specificerat kostnader för redovisade åtgärder. Övriga nämnder anger ingen kostnad alls eller att åtgärderna ska täckas ”inom ram”.

Samarbetet med handikappråden följer i stort sett gällande instruktion för nämndanknutna handikappråd när det gäller mötesfrekvens, antal ledamöter och rådets roll och inflytande. Flertalet råd har möjlighet att yttra sig och lämna synpunkter på de ärenden som läggs fram för stadsdelsnämnden. Mer utvecklat samråd/samarbete tenderar att bli vanligare. Handikapprådet i Bromma sdn är uppdelat i två arbetsgrupper, miljö- och tillgänglighetsgrupp samt utbildnings- och kulturgrupp. I Katarina-Sofia sdn ska rådet samverka med stadsdelens tjänstemän om brukarenkäter, upphandlings- och kvalitetsfrågor. Enskede-Årsta handikappråd riktar speciell uppmärksamhet mot fyra prioriterade områden utifrån handikapplanen; tillgänglighet, ökad medvetenhet, samordning samt granskning och utvärdering. Flera stadsdelsnämnder redovisar också åtgärder som ska förbättra samrådet och inflytandet för råden, t ex ska rådet i Vantör sdn ges en tydligare roll och ett utökat inflytande. En målsättning för handikapprådet ska utarbetas.

9 stadsdelsnämnder har lämnat in uppföljningar av handikapplan för år 2002.

Standardreglerna:

- ? **Ökad medvetenhet:** Genomgående för alla stadsdelsnämnder är att man ska genomföra olika former av informationsinsatser till nämndens ledamöter, anställda, brukare och allmänhet. Det sker bl a genom temadagar, seminarier och direkt information vid nämndernas sammanträden. Flertalet nämnder framhåller vikten av att anpassa all skriftlig information till funktionshindrades olika behov, t ex genom inläsning på kassett eller via diskett och att broschyrer och handikapplaner framställs på lättläst svenska. Flera nämnder har redovisat de egna hemsidorna som ett viktigt medel att nå ut med kunskap om funktionshinder.
- ? **Tillgänglighet:** Här redovisas en mängd olika åtgärder för att fysiskt anpassa såväl den inre miljön t ex skollokaler, möteslokaler, andra förvaltningslokaler, som den yttre miljön t ex gångstråk, gator och torg. Norrmalm sdn har som åtgärd att byggnads- och inredningsmaterial ska vara allergianpassat vid ombyggnaden av förvaltningens lokaler. Ett samarbetsprojekt för att göra det lättare att åka kollektivt för äldre och funktionshindrade pågår mellan SL, Färdtjänsten och stadsdelsnämnderna Maria-Gamla stan och Katarina Sofia. Målet är att kollektiva färdmedel ska anpassas så att funktionshindrade personer kan använda dem. Nästan alla nämnder har redogjort för åtgärder som görs genom Gatu- och fastighetskontorets tillgänglighetsprojekt. Några nämnder för fram skriftlig information i anpassad form som en aspekt av tillgänglighet.
- ? **Arbete:** Huvuddelen av stadsdelsnämnderna har åtgärder som innebär att alla som behöver en plats i daglig verksamhet ska erbjudas detta. En annan åtgärd är att utöka och utveckla sysselsättningsalternativ för personer med psykiska funktionshinder. Flera stadsdelsnämnder – Bromma sdn, Kungsholmen sdn, Norrmalm sdn, Skarpnäck sdn, Vantör sdn och Älvsjö sdn – redovisar nätverk, samarbete eller samverkan med lokalt näringsliv, arbetsförmedling, försäkringskassa samt samarbete eller diskussioner med andra stadsdelar för att utöka möjligheterna för funktionshindrade att erhålla arbete. Hägersten sdn har ansökt om EU-medel för att delta i stadens satsning på att öka förutsättningarna för fler funktionshindrade och arbetshandikappade i arbetslivet ”Stockholm supported matching”. Samarbetspartners är arbetsförmedlingen, försäkringskassan, länsarbetsnämnden, Enter AB, HSO-föreningen Kruxet samt stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta, Kista, Skarpnäck och Farsta. Maria-Gamla stan sdn och Liljeholmen sdn har inte redovisat några åtgärder under punkten arbete.
- ? **Personalutbildning:** Flertalet stadsdelsnämnder redovisar åtgärder som innebär att man ska inventera det utbildningsbehov som finns, ta fram utbildningsplaner samt genomföra riktade

utbildningar till olika personalkategorier. Kungsholmen sdn erbjuder alla personliga assistenter för vuxna en utbildning om fem halvdagar. Personliga assistenter för funktionshindrade barn erbjuds kontinuerlig handledning. Norrmalm sdn erbjuder personal inom alla verksamheter som arbetar med funktionshindrade barn handledning av resurspedagog, talpedagog, psykolog samt konsulent/socionom. Östermalm sdn fortsätter med den nätverksutbildning, Genomlysningen, som genomförs inom ramen för landstingets och kommunens gemensamma utvecklingsarbete. Maria-Gamla stan sdn har i samarbete med TBV ansökt och erhållit medel från SISUS för genomförande av en utbildningsserie som riktar sig till politiker, chefer, biståndshandläggare, vårdare, vårdbiträden, personliga assistenter, socialsekreterare samt förskole- och skolpersonal. Även Älvsjö sdn har ansökt om medel från SISUS till ett projekt som bl a ska syfta till att säkerställa en god livsmiljö i och kring det egna hemmet för de personer som flyttar till eget boende. Detta ska ske bl a genom utbildningsinsatser till brukare, politiker, närstående och personal. Rinkeby sdn, Bromma sdn och Hägersten sdn har inte redovisat några åtgärder på punkten personalutbildning.

Facknämnder/förvaltningar

13 av 19 facknämnder/förvaltningar har upprättat handikapplaner för år 2002. Utrednings- och statistikkontoret har mycket kort redovisat att deras lokaler är tillgängliga och att några behov av åtgärder inte är aktuella. Socialtjänstförvaltningen kan inte betrakta skrivningen som en plan och bortser från den i det följande.

Renhållningsnämnden
Utbildningsnämnden
Kulturnämnden
Gatu- och fastighetsnämnden
Idrottsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Saluhallsstyrelsen
Kyrkogårdsnämnden
Integrationsnämnden
Stadsmuseinämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Stockholms stadsarkiv
Socialtjänstnämnden

Det bör förtydligas att Utrednings- och statistikkontoret är organiserade under Stadsbyggnadsnämnden och Stockholms stadsarkiv organiseras under Kulturnämnden, därav rubriceringen *facknämnder/förvaltningar*.

Det egna ansvarsområdet redovisas i större eller mindre omfattning av samtliga nämnder utom en - Stockholms stadsarkiv som i sin plan endast berört om- och tillbyggnad av sina lokaler. Stockholms stadsarkiv omfattas därmed bara av punkten Tillgänglighet i den fortsatta redovisningen. Det genomgående för facknämnderna är att de tar fasta på de punkter enligt FN:s standardregler som närmast associerar till den verksamhet respektive nämnd ansvarar för. Huvuddelen - 11 facknämnder - har redovisat konkreta åtgärder, tidplan och ansvarig för genomförandet. 7 av nämnderna har specificerat kostnader för åtgärderna medan 2 nämnder täcker kostnaderna "inom ram" och 4 nämnder inte redovisar några kostnader eller bara delkostnader. Nio nämnder har redovisat samarbete med handikappräden. Generellt kan man säga att samarbetet med handikappräden är traditionellt, d v s råden har möjlighet att yttra sig över de ärenden som nämnderna ska besluta om. Kyrkogårdsnämnden har ett mer fördjupat och strukturerat samarbete med rådet. En åtgärdslista med angelägna krav upprättades redan 1997. Vid varje sammanträde följs åtgärdslistan upp och avstäms.

10 facknämnder har följt upp sina handikapplaner för år 2002.

Standardreglerna:

- ? **Ökad medvetenhet:** Liksom i förra årets redovisning kan man konstatera att information, utbildning och seminarier för politiker, tjänstemän och andra berörda är en viktig del i

arbetet med att öka medvetenheten och kunskapen om funktionshinder. Samtliga nämnder har redogjort för sina planerade åtgärder och flertalet på ett tydligt och ingående sätt.

- ? **Tillgänglighet:** Gemensamt för samtliga nämnder är att man redovisar åtgärder som innebär anpassningar och ombyggnader av lokaler för att öka tillgängligheten. Gatu- och Fastighetsnämnden redogör för sitt övergripande ansvar för Tillgänglighetsprojektet. Men även andra aspekter av tillgänglighet redovisas. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har som mål att genomföra allergiprogrammet. Idrottsnämnden framhåller idrottsanläggningarnas sociala miljö som viktig, d v s att anläggningarnas personal ska ha stor kunskap om funktionshindrade och deras behov. Kulturförvaltningen redovisar ett nytt skyltsystem som inrättats vid huvudbiblioteket. Systemet som tar hänsyn till både färg, kontrast, form, taktilt utförande och semantisk förståelse, kommer att införas på övriga bibliotek under 2002. Stadsmuseinämnden kommer att utreda skyltning, text och alternativ som textbok/guide/bandspelare vid receptionerna.
- ? **Arbete:** 5 facknämnder redovisar inget under punkten arbete. De övriga har gemensamt att de på olika sätt ska verka för att funktionshindrade ska kunna erbjudas arbete på respektive förvaltning.
- ? **Personalutbildning:** 8 facknämnder redovisar inget under punkten personalutbildning. De övriga 5 kommer att genomföra olika utbildningar och seminarier för att öka kompetensen hos sin personal. Gatu- och Fastighetsnämnden kommer t ex att utbilda samtliga tjänstemän i tillgänglighetsfrågor. Renhållningsnämnden utbildar den personal som arbetar med frågor om funktionshinder och Idrottsnämnden höjer kompetensen hos sin personal genom seminarier och riktade utbildningar.

Bolag

Redovisningen omfattar 14 bolag samt koncernledningen Stockholms stadshus AB. Hälften, eller 7 bolag har upprättat handikapplan för 2002, Stockholms Hamn har en plan som omfattar 2001 – 2002:

AB Familjebostäder
Stockholm Vatten
Stockholm Parkering
Stockholms stadsteater
AB Stockholm Globe Arena
Stockholms Hamn
Stockholms stads Bostadsförmedling

Gemensamt för 6 av bolagen är att de försöker rikta in sitt ansvarsområde utifrån den verksamhet de representerar. Konkreta åtgärder återfinns framförallt i planerna för Stockholms stadsteater, Stockholm Globe Arena, Stockholms Stads Bostadsförmedling, Stockholm Parkering AB anger inga konkreta åtgärder eller tidplaner. Ett fåtal bolag har redovisat kostnader för åtgärderna. Familjebostäder anger medel inom ordinarie budget och Stockholms Stadsteater finansierar ett projekt om textade teaterföreställningar i samarbete med Statens Kulturråd.

Endast ett bolag, Stockholms Stads Bostadsförmedling AB, har ett handikappråd knutet till verksamheten. Stockholms Stadsteater har samråd med kulturnämndens handikappråd och AB Stockholm Globe Arena ger möjlighet åt handikapporganisationerna att lämna synpunkter och förslag i samband med ny- och ombyggnation. Stockholms Hamn har som åtgärd för år 2002 att handikapporganisationerna ska kunna adjungeras och vara en naturlig samtalspartner i frågor som rör funktionshinder. Övriga tre bolag som upprättat handikapplan har inte redovisat någon form av samarbete med handikapporganisationerna.

Endast ett bolag, AB Familjebostäder, har följt upp handikapplanen.

Standardreglerna:

- ? **Ökad medvetenhet:** Genomgående för 6 av bolagen är att de genom olika informationsinsatser till anställda, förtroendevalda och specifika personalgrupper ska öka kunskapen om funktionshinder. Stockholm Parkering AB har inte redovisat hur man tänker öka medvetenheten.

- ? **Tillgänglighet:** Sex bolag redovisar hur man ska göra sina lokaler och anläggningar mer tillgängliga i fysisk bemärkelse, såväl för anställda som för allmänheten. Stockholm Parkering AB har inte redovisat något på denna punkt. Stockholms Stadsteater har startat ett projekt för att radikalt förbättra möjligheten till textning av teaterns repertoar. Projektet arbetar med en mobil lösning och det görs i nära samarbete med bl a HRF (Hörselskadades Riksförbund). AB Stockholm Globe Arena har bl a som mål att skapa platser på Globen som tillförsäkrar rörelsehindrade att ha god sikt även om resten av publiken står upp. Ett annat mål är att utreda möjligheten att på storbildsskärm visa animerade domartecken som också meddelas i högtalare. Detta ska underlätta för hörselskadade att följa med i ishockeymatcher. Stockholms Bostadsförmedling AB satsar ytterligare på internet för att förbättra servicen till hörsel- och synskadade.
- ? **Arbete:** Tre bolag – Stockholm Vatten, Stockholms Hamn och Familjebostäder - har berört frågan, t ex ”Funktionshindrade ska ej diskrimineras vid tillsättning av nya tjänster”, och ”I samband med lokalöversyn beakta de funktionshindrades möjligheter till arbete inom bolaget”.
- ? **Personalutbildning:** Fem bolag har redovisat frågan om personalutbildning. AB Stockholm Globe Arena och Stockholms Bostadsförmedling AB redovisar dels allmän information och utbildning samt riktade utbildningar till berörda personalgrupper. Familjebostäder, Stockholms Stadsteater och Stockholms Hamn har i korta drag berört frågan.

Uppföljning av handikapplaner

Enligt de anvisningar som gäller för arbetet med handikapplaner ska gällande plan följas upp i samband med verksamhetsberättelsen. 9 stadsdelsnämnder, 10 facknämnder och 1 bolag har lämnat in uppföljning av 2002 års planer. Socialtjänstförvaltningen har granskat nämnders och bolags uppföljning av standardreglerna ökad medvetenhet, tillgänglighet, arbete och personalutbildning.

Följande stadsdelsnämnder har följt upp sina planer:

Kista sdn
Östermalm sdn
Maria-Gamla stan sdn
Enskede-Årsta sdn
Farsta sdn
Vantör sdn
Älvsjö sdn
Liljeholmen sdn
Hägersten sdn

Stadsdelsnämnderna har redovisat 125 åtgärder för de fyra uppföljda standardreglerna. Socialtjänstförvaltningen har gjort en ”snäll” bedömning och kommit fram till att ca 90 åtgärder är genomförda om man räknar in kommentarer som ”har påbörjats” och ”pågår”. De flesta åtgärderna, 46, återfinns under punkten tillgänglighet. Huvuddelen av stadsdelsnämnderna har följt planen och redovisat uppföljning punkt för punkt.

Följande facknämnder har följt upp sina planer:

Renhållningsnämnden
Utbildningsnämnden
Kulturnämnden
Gatu- och fastighetsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Saluhallsstyrelsen
Kyrkogårdsnämnden
Integrationsnämnden
Stadsmuseinämnden
Stadsbyggnadsnämnden

Facknämnderna har redovisat 48 åtgärder för de fyra uppföljda standardreglerna. Med samma bedömningsgrund som för stadsdelsnämnderna kommer man fram till att ca 30 åtgärder genomförts. I likhet med stadsdelsnämnderna har flest åtgärder, 28, redovisats under punkten tillgänglighet medan endast 2 åtgärder är redovisade under punkten personalutbildning.

Följande bolag har följt upp sina planer:

AB Familjebostäder

AB Familjebostäders uppföljning inskränker sig till pågående byggprojekt och därtill hörande tillgänglighetsfrågor.

Sammanfattande bedömning

Socialtjänstförvaltningen har följt upp de sammanlagt 38 handikapplanerna. I 2001 års redovisning genomfördes uppföljning av 28 handikapplaner. Samtliga stadsdelsnämnder har upprättat plan medan 11 av 19 facknämnder/förvaltningar och 7 av 14 bolag upprättat plan. Därmed återstår 8 facknämnder och 7 bolag som inte upprättat handikapplan för år 2002.

Samtliga stadsdelsnämnder redogör på ett bra sätt för det egna ansvarsområdet. Samråd och samverkan med handikappråden sker i allmänhet enligt instruktionerna för nämndanknutna råd. Några stadsdelsnämnder har tagit initiativ till ett mer utvecklat samarbete med handikappråden. Flertalet nämnder redovisar åtgärder för standardreglerna ökad medvetenhet, tillgänglighet, arbete och personalutbildning.

Redovisningarna har i 2002 års planer fått en jämnare kvalitet. Fler stadsdelsnämnder än tidigare har väl underbyggda och konkreta åtgärder. Det finns dock fortfarande redovisningar som inte ger något klart budskap om vad som ska göras.

Samtliga stadsdelsnämnder utom en, brister i redovisningen av kostnader för planerade åtgärder, d v s man har inte redovisat kostnader alls eller anger att de ska täckas ”inom ram”.

11 av 19 facknämnder har upprättat handikapplan för år 2002 och huvuddelen, d v s alla utom en nämnd, redogör i större eller mindre omfattning för det egna ansvarsområdet. Genomgående för facknämnderna är att de redovisar åtgärder för de standardregler som ligger närmast det egna verksamhetsområdet. De 9 facknämnder som redovisar samarbete med handikappråden har redogjort för ett traditionellt samarbete, d v s enligt stadens instruktioner. Flertalet nämnder redovisar åtgärder enligt standardreglerna ökad medvetenhet och tillgänglighet. För standardregeln arbete redovisar 6 nämnder åtgärder och för standardregeln personalutbildning redogör endast 3 nämnder vilka åtgärder som ska genomföras.

Kvaliteten i redovisningarna, som i år är mer än dubbelt så många som förra året, har höjts och flera facknämnder redogör för åtgärder som på ett mycket bra sätt undanröjer hinder för den enskilde. Det finns också redovisningar av mer ojämn kvalitet när det gäller åtgärder.

7 av facknämnderna har specificerat kostnaderna medan övriga 6 nämnder inte alls har angivit kostnader eller angett att kostnaderna tas ”inom ram”.

Hälften, eller 7 bolag, har upprättat handikapplan för år 2002. Även bolagen riktar in sina redovisningar på de standardregler som berör verksamheten mest. Redovisningarna får bedömas som ojäma. Endast 3 av bolagen har på ett tydligt och konkret sätt redogjort för de åtgärder som ska vidtas. Bedömning av samarbetet med handikappråden kan inte göras när det gäller bolagen eftersom endast ett av bolagen har ett handikappråd knutet till verksamheten. Även bolagen brister i redovisning av kostnader. Endast ett bolag specificerar sina kostnader.

Många nämnder och bolag brister i sitt arbete med uppföljning av de åtgärder som planeras i handikapplanerna. Av sammanlagt 38 inlämnade planer är endast 20 uppföljda.

Socialtjänstförvaltningens kommentarer

Socialtjänstförvaltningen har nu genomfört den tredje uppföljningen av handikapplaner för stadens nämnder och bolag. Förvaltningen kan konstatera att arbetet med handikapplaner börjar ta form och att kvaliteten delvis höjts i upprättade handikapplaner. Antalet upprättade planer har ökat från 28 år 2001 till 38 år 2002. Det är framförallt facknämnderna som står för ökningen av upprättade planer.

Det är positivt att huvuddelen av nämnder och bolag utsett personer som ansvarar för att hålla samman arbetet med planerna. Dessa ”kontaktpersoner” är också en viktig länk mellan socialtjänstförvaltningen och övriga nämnder och bolag. Socialtjänstförvaltningen kommer även i

fortsättningen att bjuda in kontaktpersonerna för information, utbyte av erfarenheter och diskussion om de delar i handikapplanarbetet som känns oklara.

Socialtjänstförvaltningen har i förra årets redovisning upplyst om att de 22 standardreglerna inte i alla delar berör samtliga nämnder och bolag. Som tidigare nämnts har också flera facknämnder och bolag tagit fasta på detta och koncentrerat sig på de punkter som ligger den egna verksamheten närmast. Föreliggande redovisning visar dock att ett flertal av facknämnder och bolag inte redovisat några åtgärder när det gäller arbete och personalutbildning. Förvaltningens uppfattning är att de uppdrag som ges enligt handikapplanen i dessa frågor, berör samtliga nämnder och bolag.

Det är fortfarande stora brister i samtliga nämnders och bolags redovisningar av kostnader. Det är lätt att konstatera att arbetet med handikapplanerna inte givits den tyngd och blivit det styrinstrument för nämnder och bolag som faktiskt ligger i kommunfullmäktiges uppdrag.

Även nämnders och bolags uppdrag att följa upp sina planer måste uppmärksammas. Endast drygt hälften av upprättade planer är uppföljda. Troligen går det svaga resultatet hand i hand med bristen på kostnadsredovisning. Handikapplanerna är ännu inte en självklar del av verksamhetsplan och verksamhetsberättelse.

Socialtjänstförvaltningen utarbetar för närvarande, i samarbete med handikapporganisationerna, ett handikappolitiskt program. Det ska utgöra grunden för och redovisa stadens inriktningsmål för arbetet med att åstadkomma ett Stockholm som är tillgängligt och kan ge jämlika och rättvisa levnadsvillkor för personer med funktionshinder.

Från och med år 2005 föreslås att särskilda handikapplaner inte längre ska utarbetas. Respektive nämnd/styrelse ska istället redovisa planerade åtgärder i budget och verksamhetsplan. Uppföljning ska göras i bokslut och verksamhetsberättelse.

REMISSER

Redovisningen av arbetet med handikapplaner 2002 i stadens nämnder och bolag har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 16 januari 2003 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter

Samtliga nämnder och bolag i staden har ett ansvar för att förbättra och utveckla stödet och tillgängligheten för personer med funktionshinder. Kommunfullmäktige har ålagt stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser att årligen upprätta lokala handikapplaner samt att utvärdera dessa. Planerna är ett viktigt styrinstrument för att staden skall uppnå de fastlagda målen för funktionshindrades delaktighet och jämlikhet i samhället.

Stadsledningskontoret anser det vara mycket positivt att antalet handikapplaner har ökat och att kvaliteten i dessa har ökat. Av socialtjänstnämndens redovisning framgår att samarbetet mellan förvaltningar och handikappråden har ökat. Det är mycket viktigt att rådens synpunkter tas till vara i beredningsprocessen och att de beaktas innan tjänsteutlåtandet är klart för beslut. Stadsledningskontoret anser det vara en positiv utveckling att förvaltningarnas samarbete med handikappråden ökat och att råden används som "rådgivande samtalspartner" i frågor som har handikappaspekter.

Det är inte acceptabelt enligt stadsledningskontoret att det fortfarande saknas handikapplaner för 6 facknämnder och 7 bolag. De enskilda punkterna i FN:s standardregler kan kännas som irrelevanta för dessa nämnder och bolag, men enligt kommunfullmäktiges beslut skall samtliga nämnder och bolagsstyrelser utarbeta en handikapplan utifrån FN:s standardregler. Kommunfullmäktige har beslutat att Stockholm skall vara världens mest tillgängliga stad senast år 2010. Därför är det viktigt att samtliga nämnder och bolagsstyrelser tar sitt ansvar och utarbetar en handikapplan för åtgärder som måste vidtas för att staden skall uppnå målet. Stadsledningskontoret anser att de nämnder och bolagsstyrelser som fortfarande saknar en handikapplan snarast skall utarbeta en sådan.

Av socialtjänstnämndens redovisning framgår att det saknas en kostnadsredovisning för planerade åtgärder för flertalet nämnder och bolagsstyrelser. Stadsledningskontoret konstaterar att det kan finnas vissa svårigheter att kostnadsberäkna varje enskild aktivitet som exempelvis

endast innebär ianspråktagandet en del av handläggarens arbetstid eller information till anställda. Aktiviteterna är i dessa fall integrerade i verksamheten och finansieras inom den fastställda budgetramen. Men det är inte heller försvarligt att helt utesluta kostnadsberäkningarna och hänvisa till att åtgärden finansieras inom budgetramen. Stadsledningskontoret anser att nämnderna och bolagsstyrelser skall beräkna de kostnader för planerade åtgärder som är relevanta i handikapplanen. Det kan handla om åtgärder som t.ex. ombyggnation, ökad snöröjning eller utbildningssatsningar för anställda.

Det är drygt hälften av nämnderna och ett bolag som har utvärderat sin handikapplan 2002. Stadsledningskontoret anser inte det vara acceptabelt att det saknas uppföljning för de framtagna handikapplanerna för flertalet stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag. Uppföljningen är ett viktigt styrinstrument för att mäta måluppfyllelsen av bl.a. tillgängligheten i staden. Därför är det viktigt att samtliga nämnder och bolagsstyrelser årligen utvärderar de framtagna handikapplanerna och vidtar förbättringsåtgärder i de mål som inte har uppfyllts. Stadsledningskontoret anser att nämnder och bolagsstyrelser årligen skall utvärdera de framtagna handikapplanerna.

RESERVATIONER M M

Socialtjänstnämnden

Det särskilda uttalandet av ordföranden Margareta Olofsson m.fl. (v), ledamöterna Monika Lindh m.fl. (s) och ledamoten Christer Öhgren (mp) är av följande lydelse.

I samband med redovisningen av arbetet med handikapplaner för 2001 fick förvaltningen i uppdrag att ta fram nya instruktioner för arbetet med handikapplaner. Redovisningen för 2002 understryker ytterligare behovet av detta. Trots att en positiv trend kan skönjas är resultatet långt ifrån acceptabelt. Om staden ska nå målet att bli världens mest tillgängliga huvudstad till år 2010 krävs en stor ambitionshöjning.

Det särskilda uttalandet av vice ordföranden Peter Lundén-Welden m.fl. (m) är av följande lydelse.

Samtliga stadsdelar och en betydande del av Stockholms stads facknämnder har nu upprättat handikapplaner. Trots detta återstår en rad brister i arbetet – inte minst när det gäller stadens bolag.

Ett effektivt arbete med frågor som rör funktionshindrade förutsätter att de handikapplaner som upprättas också följs upp och erforderliga medel för detta avsätts. Funktionshindrades rättigheter blir alltför ofta en tillfällig symbolfråga, som anses tillgodosedd när ett dokument har upprättats. Behovet av ett kontinuerligt arbete för att ständigt förbättra situationen för dessa människor tenderar att hamna i skymundan.

Det särskilda uttalandet av ledamöterna Abit Dundar m.fl. (fp) och tjänstgörande ersättaren Maria Olin (kd) är av följande lydelse.

Samtliga stadsdelar och en betydande del av Stockholms stads facknämnder har nu upprättat handikapplaner. Trots detta återstår en rad brister i arbetet - inte minst när det gäller stadens bolag.

Att endast hälften av Stockholms stads bolag har upprättat en handikapplan är minst sagt anmärkningsvärt. Att två av stadens tre bostadsbolag återfinns bland dem som saknar planer, är under all kritik. Bristerna i tillgängligheten i Hammarby Sjöstad – som skulle bli en spjutspets i staden när det gäller tillgänglighet – visar med all önskvärd tydlighet på skillnaden mellan vision och slutresultat, när det saknas ett kontinuerligt tillgänglighetstänkande.

Ett effektivt arbete med frågor som rör funktionshindrade förutsätter att de handikapplaner som upprättas också följs upp. Funktionshindrades rättigheter blir alltför ofta en tillfällig symbolfråga, som anses tillgodosedd när ett dokument har upprättats. Behovet av ett kontinuerligt arbete för att ständigt förbättra situationen för dessa människor tenderar att hamna i skymundan. Att upprätta en handikapplan räcker inte. Stadens nämnder och bolag måste också arbeta med att utvärdera planerna – annars är risken stor att visionen aldrig blir verklighet.